

Sygn. akt II CSK 377/14

POSTANOWIENIE

Dnia 2 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z wniosku M. P.

przy uczestnictwie Gminy Miasto K.

o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 2 grudnia 2014 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 9 stycznia 2014 r., sygn. akt VII Ca [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od wnioskodawczynie na rzecz uczestniczki
postępowania kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) zł tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Pełnomocnik wnioskodawczyni M. P. w skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 9 stycznia 2014 r. wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparł na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

We wniosku sformułowano następujące pytanie: „czy posiadacz zależny wydzielonej części składowej nieruchomości gruntowej (budynku mieszkalnego) może być jednocześnie posiadaczem samoistnym pozostałych części składowych tej samej nieruchomości”.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r., II PK 284/11 (Lex nr 1214575), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych

podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Trzeba przy tym uwzględnić, że skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, a ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy przy jej rozpoznaniu byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym, czy wątpliwościami prawnymi i pozwalać na ich rozstrzygnięcie.

Pomijając wadliwość metodologiczną uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w świetle art. 47 k.c., należy zauważyć, że nie jest ono kompatybilne z okolicznościami, które przesądziły o oddaleniu apelacji wnioskodawców.

W orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że przedmiotem zasiedzenia może być zarówno nieruchomości gruntowa, jak i jej fizycznie wydzielona część (np. działka gruntu), a także udział w prawie własności, czyli tzw. idealna część nieruchomości (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 1978 r., III CZP 96/77, OSNC 1978, nr 11, poz. 195 oraz uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2009 r., III CSK 229/08, nie publ.). W takiej sytuacji oczywiste jest, że przesłanki zasiedzenia - w tym charakter posiadania – są badane indywidualnie w odniesieniu do przedmiotu objętego wnioskiem w konkretnej sprawie. W niniejszej sprawie wnioskodawczyni wносиła o stwierdzenie, że nabyła przez zasiedzenie działki o numerach [...]1, [...]3 i część działki [...]2. Przyczyną nieuwzględnienia wniosku było ustalenie

przez sądy obu instancji, że posiadanie wnioskodawczynie nie miało przymiotu samoistności.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że dla oceny rodzaju posiadania ma znaczenie, czy posiadacz objął rzecz w posiadanie z woli właściciela i na zasadach przez niego określonych, czy też niezależnie od woli właściciela, lub nawet wbrew jego woli czy świadomości. Objęcie rzeczy w posiadanie za zgodą właściciela (nawet tylko dorozumianą) i posiadanie jej w zakresie określonym lub tolerowanym przez właściciela, świadczy z reguły o posiadaniu zależnym, choćby posiadacz z właścicielem nie łączył żaden stosunek prawny. Posiadacz włada wtedy rzeczą "jak" osoba mająca prawo, z którym łączy się określone władztwo nad rzeczą i zgodnie z art. 336 k.c. jest posiadaczem zależnym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012 r., I CSK 360/11, nie publ.).

Poprzednik prawny wnioskodawczynie zajął przedmiotową nieruchomości na zasadzie dzierżawy, za zgodą właściciela nieruchomości. Władanie podporządkowane posiadaniu samoistnemu innej osoby, oparte na użytkowaniu, najmie, dzierżawie lub innym prawie, z którym łączy się określone władztwo nad rzeczą jest posiadaniem zależnym (art. 336 *in fine* k.c.) (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2014 r., III CSK 103/13, nie publ.). Zgodnie z art. 337 k.c. właściciel nie traci swego posiadania samoistnego przez to, że oddaje rzecz drugiej osobie w posiadanie zależne (por. m. in. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2007 r. I CSK 300/07).

Na marginesie trzeba zaznaczyć, że niezależnie od powyższej oceny – nawet gdyby hipotetycznie przyjąć, że posiadanie wnioskodawczynie miało charakter posiadania samoistnego – sąd odwoławczy wskazał, że wniosek i tak nie mógłby zostać uwzględniony, gdyż nie upłynął trzydziestoletni termin zasiedzenia (art. 172 § 2 k.c.). Nie bez znaczenia jest okoliczność, że decyzją z dnia 3 grudnia 1990 r. wojewoda [...] stwierdził nabycie własności działki nr [...] *ex lege* nieodpłatnie przez Gminę Miasto K.. W kolejnych latach gmina manifestowała swoje władztwo, m.in. wypowiadając wnioskodawczynie umowę najmu w 2006 r. (do czego ostatecznie jednak nie doszło).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Na wniosek uczestnika zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz § 6 pkt 7 w zw. z § 13 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

[aw]